

Krisis

Tijdschrift voor actuele filosofie

SIGNALEMENTEN

Krisis, 2011, Issue 3

www.krisis.eu

Huub van Baar (2011) *The European Roma. Minority Representation, Memory and the Limits of Transnational Governmentality*. Amsterdam: Eigen Beheer, 400 p.

In Europa is recentelijk sprake van een sterke opleving van geweld van overheden en burgers tegen Roma. Zo gooide de Franse overheid in 2010 Roma met veel machtsvertoon het land uit en staken Bulgaarse burgers hun huizen in brand en werden ze in het Hongaarse plaatsje Hajduhadhaz verjaagt.

Voor een goed begrip van de benarde situatie van de Roma is deze briljante studie van Huub van Baar onontbeerlijk. Daarin stelt hij de vraag hoe de verschuiving van de representatie van de Roma als een niet-Europese minderheid naar hun representatie als een Europese minderheid moet worden geïnterpreteerd. Zonder Michel Foucault slaafs te volgen weet hij vooral diens begrip 'gouvernementaliteit' vruchtbaar te gebruiken voor het beantwoorden van deze vraag.

Van Baar laat zien dat na de val van de muur zich een wijzing van de representatie en regulatie van Roma heeft voltrokken. Terecht wijst hij erop dat de representatie en regulatie van de Roma gedepolitiseerd worden door ze eenzijdig als een transnationaal Europees veiligheidsvraagstuk neer te zetten zonder het serieus over hun sociaal-economische deprivatie en uitsluiting te hebben.

Door de kennis van zeer uiteenlopende wetenschappelijke disciplines op een vernuftige wijze te integreren, weet Van Baar niet alleen een radicaal nieuw licht te werpen op hun situatie, maar ook een onderzoeksvraagstuk te repolitiseren dat voortdurend door een neoliberale vorm van gouvernementele macht wordt gedepolitiseerd.

RG

Alexander Gröschner; Mike Sandbothe (red.) (2011) *Pragmatismus als Kulturpolitik. Beiträge zum Werk Richard Rortys*. Berlin: Suhrkamp, 2011, 252 p.

'De vos weet velen zaken, maar de egel weet één grote zaak', aldus de Griekse dichter Archilochus. Isaiah Berlin interpreteert deze regel zodanig dat ze een van de grootste verschillen tussen denkers en schrijvers aanduidt. Terwijl de egel staat voor de monist die één centrale visie heeft en daarop alles betreft, staat de vos voor de pluralist die zich op vele zaken richt waartussen vaak geen enkel verband is.

Robert Brandom vraagt zich in deze bundel met beschouwingen over Richard Rorty (1931-2007) af of zijn leermeester een egel of vos is. Hij komt tot de slotsom dat hij een egel is die van zijn vroege tot zijn late werk één centrale visie vertolkt: de structuur waarbinnen aan mensen en dingen autoriteit en verantwoordelijkheid wordt toegekend is contingent en optioneel, waardoor het onder bepaalde omstandigheden mogelijk en zelfs wenselijk is de voorkeur te geven aan een andere structuur.

Dat de neopragmatist Rorty daarmee in de voetstappen treedt van radicale verlichtingsfilosofen wordt ook onderstreept in de bijdragen van Jürgen Habermas, Alasdair MacIntyre en Richard Bernstein. Laatstgenoemde wijst erop dat filosofie voor Rorty primair een vorm van cultuurpolitiek (*cultural politics*) is die vocabulaires die de hoop op een betere wereld frustreren elimineert en nieuwe vocabulaires introduceert. Op geleide van deze visie wordt in andere bijdragen onder meer de aandacht gevestigd op

Krisis

Tijdschrift voor actuele filosofie

het spanningsveld tussen expertocratie en democratie en op het feit dat de autoriteit van een staat contingent en optioneel is.

RG

Evert van der Zweerde, George Kwaad en Jeroen Linssen (red.) *Dwarse Interventies. Politiek-filosofische opstellen*. Amsterdam: Parrèsia, 272 p.

Deze bundel politiek-filosofische opstellen, verschenen ter gelegenheid van het afscheid van Machiel Karskens als hoogleraar Sociale en Politieke Wijsbegeerte in Nijmegen, geeft een aardig beeld van de interesses binnen de hedendaagse politieke filosofie in Nederland. Met bijdragen van onder andere René Boomkens, René ten Bos, Annemarie Mol, Marin Terpstra, Paul van Tongeren en Machiel Karskens zelf.

Hoewel de auteurs voor hun reflecties zeer uiteenlopende startpunten hebben gekozen – onder andere Janis Joplin, Nelson Mandela, Franz Kafka en de fototentoonstelling *The family of man* komen voorbij – zijn ze opvallend eensgezind in hun filosofische invloed: Foucaults aanwezigheid waart nog steeds rond in het merendeel van de bijdragen.

JG

Bram Ieven, Aukje van Rooden, Marc Schuilenberg en Sjoerd van Tuinen (red.) (2011) *De nieuwe Franse filosofie. Denkers en thema's voor de 21^e eeuw*. Amsterdam: Boom, 477 p.

Filosofie leeft van de iteratie van teksten van oude filosofen. Door deze vorm van reanimatie kunnen filosofen die al een tijdje dood zijn, zoals Jacques Lacan (1901-1981), Emmanuel Levinas (1905-1995) en Michel Foucault (1926-1984), met een beetje fantasie tot de nieuwe Franse filosofie worden gerekend. Met de thema's die ze aandragen zijn ze in elk geval voor filosofen uit de 21^e eeuw nog enorm inspirerend.

Signalementen

Bovendien, zo merkt Gido Berns laconiek op, blijft de dode Derrida tot 2051 een hedendaags auteur omdat ieder jaar een van de 43 banden met collegestof wordt uitgegeven. En dat Jean-Paul Sartre (1905-1980), Maurice Merleau-Ponty (1908-1961) of de nog levende Julia Kristeva (1941) volgens de redacteurs al hun houdbaarheidsdatum hebben overschreden om nog een plek in het boek te verdienen, is geen enkel probleem. Wie naar volledigheid streeft moet niet beginnen aan het samenstellen van een boek dat beoogt de nieuwe Franse filosofie enigszins te representeren.

Als naslagwerk is dit boek zeer geslaagd, omdat het merendeel van de stukken helder en duidelijk de centrale gedachten van een filosoof weergeeft. Het boek is ook boeiend omdat de Franse filosofen aan de hand van acht thema's aan de lezer worden voorgesteld: speculatieve filosofie, deconstructie, laïcisme en democratie, stad en burger, subjectiviteit en zelf, consumptiemaatschappij en kapitalisme, kunst en de opsplitsing van de natuur.

RG

© De Creative Commons Licentie is van toepassing op dit artikel (Naamsvermelding-Niet-commercieel 3.0). Zie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/nl> voor meer informatie.